

Taktiež je potrebné **kontrolovať vlhkosť kompostu**. Ak stlačíme dobre premiešaný materiál v dlani, nemala by nám spomedzi prstov vytekať voda (max. pár kvapiek). Keď dlaň otvoríme, materiál by mal zostať stlačený (nemal by sa rozsypať). Podľa potreby kompost dovlhčíme pridaním vody alebo naopak, ak je príliš vlhký, pridáme suchý, savý materiál a premiešame.

Veľmi dôležité je aj dostatočné **prevzdušňovanie kompostovaného materiálu**, pretože mikroorganizmy a pôdne živočíchy, na ktorých aktivite je založený kompostovací proces, potrebujú k svojmu životu kyslík. Kvôli prevzdušneniu by mal byť zásobník zabezpečený dostatočným množstvom otvorov. Okrem toho je potrebné občas kompost prekopáť (prehadzovaním). Prekopávanie výrazne urýchľuje rozklad.

Ak sme dobre založili kompostovaciu zakládku, mala by nám teplota materiálu cca do 2-3 dní vystúpiť na 40 – 60 °C. Táto teplota sa môže v komposte udržať niekoľko dní až týždňov. Pri poklese teploty je vhodné kompost prekopáť, čím sa znovu naštartuje proces rozkladu.

Približne po 6 – 12 mesiacoch je kompost vyzretý - materiál je drobný, tmavo hnedý a vonia po lesnej pôde. Po vyzretí je kompost vhodné preosiať a nespracované časti vložiť do novej zakládky.

FÁZY KOMPOSTOVANIA:

1.fáza - MEZOFILNÁ (rozkladná): nastáva prudký rozvoj baktérií a plesní, zvyšuje sa teplota hmoty, rozkladajú sa ľahko rozložiteľné látky (cukry, škroby, bielkoviny)

2.fáza - TERMOFILNÁ (prechodná): pokračuje rozvoj baktérií, odbúravajú sa ťažšie rozložiteľné látky (celulóza, lignín) a vznikajú stabilné látky obsahujúce humus

3.fáza - DOZRIEVACIA: vplyvom mikroflóry dochádza k stabilizácii organických látok, kompost sa už nezahrieva, je homogénny a bez zápachu.

BLOODPAD – čo s ním?

V prírode nevzniká nijaký odpad, aj odumreté časti rastlín, výkaly zvierat a uhynuté živočíchy sa rozkladajú a znovu navracajú živiny do pôdy.

Príroda pojem „odpad“ nepozná. Problém odpadov nastupuje až s príchodom ľudskej činnosti. V súčasnosti je už rýchlosť produkcie odpadov oveľa väčšia ako rýchlosť a možnosti ich spracovania. Jedným z druhov odpadov produkovaných človekom je aj bioodpad.

Biologicky rozložiteľný komunálny odpad (bioodpad, BRKO), ktorý vzniká v domácnostiach a je vhodný na kompostovanie, predstavuje **45 – 55 % váhový podiel z hmotnosti všetkých odpadov tvorených v našich domácnostiach**. Ide vlastne o vytriedený organický materiál z kuchyne (šupky, zvyšky ovocia a zeleniny, kávové a čajové zvyšky), zo záhrady (pokosená tráva, lístie, ihličie), z chovu zvierat (hnoj), alebo aj z inej činnosti človeka (piliny, hobliny, popol z dreva).

Od roku 2006 je zákonom **zakázané skládkovanie alebo spaľovanie bioodpadu** z dôvodu tvorby mnohých škodlivých látok, ktoré vznikajú pri týchto procesoch (metán na skládkach, dioxíny pri spaľovaní).

Najneškodnejšou, najužitočnejšou a zároveň najmenej nákladnou formou nakladania s bioodpadom je kompostovanie. Kompostovanie je prirodzený, riadený, prevažne aeróbnym biochemickým procesom, pri ktorom z pôvodných organických látok vplyvom živých organizmov, obzvlášť mikroorganizmov, vzniká organické hnojivo – kompost.

Podľa veľkosti a spôsobu kompostovania rozoznávame tri základné formy kompostovania:

- 1. DOMÁCE KOMPOSTOVANIE** - kompostovanie bioodpadu a súčasne používanie kompostu vo vlastných záhradkách.
- 2. KOMUNITNÉ KOMPOSTOVANIE** - kompostovanie, ktoré vykonáva skupina ľudí v určitej lokalite (ulica, záhradkárska osada, panelový blok, škola, obec...) s cieľom spoločne kompostovať bioodpad, ktorý vzniká v danej lokalite. Vznikajúci kompost je využívaný pre vlastnú potrebu danej komunity.
- 3. KOMUNÁLNE / PRIEMYSELNÉ KOMPOSTOVANIE** - kompostovanie bioodpadu z väčšej zvozovej oblasti na centrálnej kompostárni, ktoré vykonáva špecializovaná firma na komerčnej báze. Kompost môže byť použitý pre vlastnú potrebu alebo dávaný do obehu predajom.

ČO SA DÁ KOMPOSTOVAŤ ?

V podstate je možné kompostovať **všetky netoxické organické materiály, ktoré vznikajú v domácnosti a v záhrade**. Pri domácom kompostovaní môžu byť problémové len materiály, ktoré sú čerstvo chemicky ošetrované a potraviny živočíšneho pôvodu.

Zvyšky varených jedál a potraviny dávajte do kompostu radšej iba v malých množstvách, pretože lákajú rôzne zvieratá, skoro podliehajú skazeniu a potom nepríjemne zapáchajú. To je možné odstrániť zmiešaním s väčším množstvom suchého, savého materiálu.

Ideálna je mnohoraká zmes najrozličnejších materiálov, ktorú je potrebné vhodne upraviť (podrvíť, posekať, zvlhčiť) **a dobre premiešať**.

ČO ÁNO?

Odpad z kuchyne - zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny, zvyšky jedál, potraviny, čaj a kávový výluh, potravinami znečistený papier

Odpad zo záhrad – kvety, pokosená tráva, konáre, lístie, zhnité ovocie, vypletá burina, zemina

Iný organický odpad – popol z dreva, hobliny, hnoj a trus, vlasy, perie, papierové obrúsky a servítky

ČO NIE?

Druhotné suroviny – kovy, plasty, sklo, textil, papier

Problémové látky – farby, staré lieky, staré oleje, batérie, chemické prostriedky

Iné – prach zo smetí, časti rastlín napadnuté chorobami, kosti a mäso, mliečne výrobky

AKO A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO ?

Kompost si môžete založiť na hociktorom mieste záhrady. Je však vhodné dodržať niektoré **zásady a odporúčania**:

- je vhodné **zabezpečiť kontakt so zemou**, aby bol možný prístup pôdnym organizmom (dážďovky, roztoče, mikroorganizmy), ktoré pomáhajú pri rozklade organických materiálov,
- **donášková vzdialenosť** by nemala byť veľmi veľká, okolo kompostoviska by mal byť **dostatočný priestor** na manipuláciu s náradím (napr. s fúrikom),
- odporúča sa **spevnený podklad** pracovného miesta (nie kompostoviska), ktorým zabezpečí pohodlný prístup aj pri dlhodobejšom daždi,
- kompostovisko by nemalo byť vystavené pemu slnku, silnému vetru (aby sa kompost nevysušoval) ani dažďu (prílišné zamokrenie). Preto je vhodné ho **umiestniť do polotieňa** (skupina stromov, živý plot) a **prikryť ho proti dažďu** (geotextíliou, strieškou, celtou),
- umiestniť ho tak, aby z rôznych dôvodov neprekážal susedom (pri správnom kompostovaní je táto obava zbytočná).

Základnou formou je kompostovanie **v kope** (hrobli). Stačí materiál vhodne upraviť a navrstviť do požadovaného tvaru. Tento spôsob sa používa najmä tam, kde je dostatok priestoru.

Druhým spôsobom je kompostovanie v **zásobníkoch**. Tie môžu byť z rôznych materiálov (drevo, plast, pletivo, kov, betón, kameň alebo ich kombinácie). Najlacnejší a najúčelnejší býva spravidla drevený zásobník, ktorý pri troške šikvosti môže byť aj pekný. Kompostovacie zásobníky si môžeme vyrobiť aj z odpadových materiálov (drevené a plastové palety, staré sudy).

AKO SPRÁVNE KOMPOSTOVAŤ ?

Základným predpokladom pre dobrý rozklad je vyvážené **miešanie materiálov**. Materiál určený na kompostovanie je potrebné **podrvíť, posekať alebo nalámať**. Čím menšie časti kompostujeme, tým rýchlejšie kompost dozrie. Na spodok kompostu sa položí **hrubý a vzdušný materiál** (väčšie časti vetvičiek, slama) na zabezpečenie vzdušnosti a odtoku prebytočnej vody. Materiál sa ukladá postupne ako nám v domácnosti a v záhrade vzniká, nie však po vrstvách, ale jednotlivé druhy vždy dôkladne **premiešame** (mokrú so suchými, uhlíkatú s dusíkatými).

Vstupný materiál musí obsahovať organické látky pre výživu mikroorganizmov (pôdnym baktériám, húb, červov, dážďoviek) v správnom pomere C:N (uhlíka a dusíka). Materiál čerstvý, šľavnatý, zelený ako napr. hnoj, trus, pokosená tráva a kuchynský bioodpad, obsahuje veľa dusíka. Materiál starší, drevnatý, hnedý, suchý a savý je bohatý na uhlík – drevná štiepka, piliny, hobliny, lístie, slama, papier. Všeobecným pravidlom je pridávať **2-3 diely hnedého materiálu na 1 diel zeleného materiálu**.

Kompostovaný materiál je vhodné **premiešavať malým množstvom zeminy**, pretože obsahuje množstvo mikroorganizmov, ktoré pomáhajú rozkladu, dokáže viazať vlhkosť a pomaly ju uvoľňovať do okolia, napomáha pri vzniku stabilnej drobavito - zemitkej štruktúry a výrazne dokáže viazať zápach.

